

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра майстерності актора

АНОТАЦІЯ

До творчого проєкту

**Захист сценічного образу Сніжинки в дипломній виставі за п'єсою
Володимира Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь»
На здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»**

Виконала:

Здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціалізація 026 «Сценічне мистецтво»

Олександра ЛЮБЧЕНКО

Керівник творчого проєкту:

Заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри майстерності актора
ХДАК

Ігор БОРИС

Рецензент:

доцентка кафедри сценічної мови ХНУМ
імені І. П. Котляревського, заслужена
артистка України

Тетяна ГРІНІК

Допущено до захисту

Зав. кафедри _____/Віталій МІЗЯК/

11 червня 2025 року

Харків 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 «ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО	
ДЖЕРЕЛА».....	5
1.1. Життєвий і творчий шлях автора Володимира Кириловича	
Винниченка.....	5
1.2. Історія написання та особливості художнього втілення п'єси «Чорна	
Пантера і Білий Медвідь».....	8
1.3. Розбір основних подій згідно розвитку сюжету.....	10
РОЗДІЛ 2 «МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СЦЕНІЧНИМ ОБРАЗОМ».....	12
2.1 Характеристика та аналіз образу Сніжинки: психологічний портрет та	
мотивації.....	12
2.2. Образ Сніжинки та її взаємовідносини з іншими персонажами.....	15
2.3. Робота над характером та характерністю.....	21
2.4. Надзавдання та наскрізна дія ролі.....	23
РОЗДІЛ 3 «СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ».....	24
3.1. Використання виразних засобів для становлення сценічного образу	
(голосова та пластична характеристики, темпоритм ролі).....	24
3.2. Костюм, грим та реквізит.....	25
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

Даний творчий проєкт присвячено глибокому акторському аналізу та сценічному втіленню образу Сніжинки — однієї з головних персонажів п'єси українського драматурга, письменника, політика - Володимира Кириловича Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь», написаної у 1911 році. Актуальність даного драматургічного матеріалу розкривається через головну героїню Сніжинку. Вона є художнім відображенням ідеї краси, вічності, сили, мистецтва та естетичного ідеалу. В її образі поєднано холодну дистанційність із щирим коханням до Корнія. Вона не просто красива жінка — вона символ усього високого й духовного, що здатне тримати митця у постійній напрузі творення. На основі цього виявляємо **актуальність** драматургічного твору «Чорна Пантера і Білий Медвідь» - вічне протистояння особистого і творчого, кохання і свободи, побуту і мистецтва, вічного і буденного. Дана п'єса важлива і для глядача сьогодення, бо порушує питання балансу між внутрішнім світом людини і зовнішніми обставинами. У ньому показано складність людських стосунків, крихкість психологічної гармонії, і важливість свободи вибору, протистояння сім'ї та «вільного» мистецтва. П'єса дає можливість сучасному глядачеві зануритися у власні переживання, задуматися над справжніми причинами емоційних колапсів, духовного призначення митця і руйнування стосунків.

В акторській роботі над образом Сніжинки ми з майстром групи, заслуженою артисткою України - Майєю Валеріївною Струнніковою використовували методику реалістично-психологічного театру, поєднаного з ознаками естетики декадансу. У практичній частині роботи ставимо за **мету**: дослідити теоретичні і практичні методи роботи над роллю та продемонструвати результат цієї праці у втіленні сценічного образу. Досягнення цієї мети потребує вирішення таких **завдань**:

- дослідження роману життя та творчості драматурга В. К. Винниченка.
- ознайомлення з історією написання драматургічного твору «Чорна Пантера і Білий Медвідь» та його художнім втіленням у вигляді сценізації та екранізації.

- аналіз характеру, характерності, використаних виразних засобів для втілення сценічного образу Сніжинки.
- виявлення надзавдання і наскрізної дії ролі.
- втілення сценічного образу Сніжинки.

Даний образ вимагає тонкої роботи зі схованими думками, точного відчуття ритму, пауз, пластики й голосу. Робота над ним є важливим етапом акторського становлення і професійного зростання. Сценічна інтерпретація Сніжинки — це результат глибокого занурення й творчого пошуку, який я досліджувала протягом 3х семестрів.

РОЗДІЛ 1

«ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ДЖЕРЕЛА»

1.1. Життєвий і творчий шлях автора Володимира Кириловича Винниченка

1880 — Народження в Єлисаветграді. Народився у бідній селянській родині. Це дитинство у злиднях, на межі між сільською біднотою і міським середовищем, сформувало в ньому відчуття несправедливості соціального устрою. Змалку спостерігаючи контрасти між нуждою і багатством, Винниченко ще з дитинства сформував чутливість до теми соціальної рівності, що стане лейтмотивом його творчості.

1890–1899 — Навчання в гімназії, виключення за участь у революційному гуртку. Ранній протест проти системи проявляється в юному віці. Вигнання з гімназії — не просто формальна втрата освіти, а болісний досвід відторгнення за ідеї. Це зміцнило його переконання, що правди слід добиватися діями, навіть радикальними. Винниченко формується як особистість-нонконформіст.

1900 — Вступ до Київського університету. Цей період — спроба повернутись до академічного середовища. Але й тут у ньому не вщухає революційна іскра. Право як наука не давало йому повної відповіді на внутрішнє питання — як змінити суспільство. Зростає напруга між бажанням реформ і обмеженнями державної системи.

1902 — Арешт і ув'язнення. Перше зіткнення з репресивною машиною. Переживши в'язницю, Винниченко усвідомлює реальну ціну боротьби. Водночас це глибоко психологічний досвід приниження і страху, який посилює його відчуття відчуження від офіційної влади. Саме тут народжується образ митця-бунтівника.

1903 — Перша публікація «Сила і краса». Перший успіх у літературі стає для нього особистою перемогою над обмеженнями і заборонами. Творчість відкривається як альтернативний простір свободи. Винниченко розуміє, що

художнє слово здатне впливати на свідомість сильніше, ніж політичний маніфест.

1905 — Участь у революції, драматургічні спроби. Володимир Кирилович живе подіями революції як своїми власними. У ньому загострюється психологічний конфлікт між мрією про ідеальне суспільство і реальністю кривавої боротьби. Драматургія стає формою відображення внутрішніх суперечностей.

1906–1913 — Еміграція. Період самотності, вигнання, постійного руху. Це час глибоких внутрішніх трансформацій. У вигнанні Винниченко стає ще більш заглибленим у себе. Еміграція зміцнює його як мислителя, але також створює емоційний бар'єр між ним і Батьківщиною. Звідси в його творах — мотив туги, роздвоєності, пошуку духовного дому.

1911 — Одруження з Розалією Ліфшиць. Особисте життя дає йому опору, хоч і не рятує від відчуття самотності. Їхній союз — це не просто любов, а партнерство двох інтелектуалів. Через Розалію Винниченко зміцнюється в ідеї етичного вдосконалення особистості, що ляже в основу його філософських пошуків.

1914–1917 — Життя в Москві, літературна діяльність. Він відсторонюється від політики, занурюється в ідеї гуманізму. Цей період — філософський. Його внутрішній світ більше тяжіє до ідеалів особистісної свободи, а не революційної диктатури. У ньому формується концепція гармонійної особистості.

1917 — Голова Генерального секретаріату Центральної Ради.

Вершина політичної кар'єри. Але влада виявляється не місцем творення, а зоною компромісів і втрат. Психологічно це був глибокий розчарування: мрія про вільну Україну зіткнулася з хаосом і насильством. Саме тому він відходить від політики.

1918 — Втрата політичного впливу, еміграція. Падіння влади гетьмана, розчарування у власному народі й колегах. У його світогляді виникає відчуття

трагедії — навіть найкращі ідеї можуть бути зруйновані людською слабкістю. Відтак він відходить у внутрішній світ, обирає шлях спостерігача, а не діяча.

1920 — Розчарування у більшовиках. Остаточне моральне розчарування. Винниченко намагається знайти ідеальну політичну форму — й остаточно втрачає віру в революцію як шлях. Психологічно це глибокий злам, перехід до етики особистої досконалості.

1920–1930 — Самотність у Франції, філософські пошуки. Цей період — кульмінація його духовного шляху. Він відходить від соціального і політичного, заглиблюється у роздуми про людину, мораль, природу. Народжується образ «чесного з собою» — головного героя його пізньої етики.

1932 — Вихід «Сонячної машини». Фантастичний роман як утопія нового світу — вже не соціалістичного, а духовного. Це відображення внутрішнього запиту на трансформацію людства через зміну себе.

1930–1951 — Усамітнене життя в Мужені. Остаточна відмова від публічного життя. Самота як форма протесту, але й спосіб глибокої духовної концентрації. У цей час він стає «паломником у власну душу».

1951 — Смерть у Франції.

Помер у чужині, але вільним і вірним собі. Його життя — шлях послідовного пошуку гармонії, де політична боротьба змінилася духовним вдосконаленням.

У контексті європейської драми, що на той час формувалася під впливом таких велетнів, як Г. Ібсен, А. Чехов, М. Метерлінк, К. Гауптман та А. Стріндберг, твори В. Винниченка стали принципово важливим явищем для культурного відродження українського народу. Його драматургія, новаторська як за формою, так і за змістом, набула яскраво вираженого національного характеру. Найбільший успіх випав на долю п'єси «Чорна Пантера і Білий Медвідь». Ознайомившись з п'єсою, театральний критик львівського тижневика «Неділя» М. Данько пророкує їй щасливу сценічну долю: *«П'єса на українській сцені мусить мати цілком заслужений успіх»* [3, с. 255].

Хоча Перша світова війна на деякий час завадила її триумфальному шляху в Україні, сезон 1917 року "Молодий театр" Леся Курбаса відкрив саме постановками драм "Чорна Пантера і Білий Медвідь" і "Базар". За кордоном ці твори також здобули велику популярність. Театри багатьох європейських країн, включаючи Німеччину, Голландію, Швейцарію, Чехословаччину, Австрію, Польщу, Італію, Іспанію, Румунію, Сербію, Хорватію, Данію, Норвегію, Швецію та інші, охоче включали драми В. Винниченка до свого репертуару.

1.2. Історія написання та особливості художнього втілення п'єси «Чорна Пантера і Білий Медвідь»

П'єса Володимира Кириловича Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь» була написана у 1911 році. Саме в цей період письменник перебував у Європі — за кордоном, де він мешкав через політичну еміграцію. Це був час його активного літературного та філософського становлення. У жанровому сенсі твір належить до психологічної драми з рисами декадансу, глибокої внутрішньої боротьби і філософських пошуків.

На той момент Винниченко вже був досвідченим драматургом, але саме в цей час його творчість заглиблюється у внутрішній світ людини — її пристрасті, конфлікти, індивідуальність, боротьбу між почуттям і обов'язком, між ідеалом і реальністю. Він прагнув створити твір, який би через інтимну історію подружньої пари розкривав ширші питання — про призначення митця, про роль жінки в творчому житті чоловіка, про свободу, про жертвність.

Психологічний стан Винниченка на момент написання був складний. Він переживав емоційні коливання, був у пошуках себе не тільки як митця, а й як людини. Відомо, що багато сюжетних ліній та конфліктів п'єси мають автобіографічне підґрунтя — конфлікт між творчістю і коханням, між прагненням до духовної свободи й емоційною залежністю. Можна припустити, що у внутрішньому протистоянні героїв — Корнія, Рити, Сніжинки — віддзеркалювались особисті драми самого Винниченка.

Сюжет п'єси виріс з потреби автора осмислити природу кохання та мистецтва. Його мотивація — глибока потреба дати відповідь на питання: чи може митець бути щасливим у сімейному житті? Чи здатне кохання стати джерелом натхнення, а не гальмом творчості? Чи можна поєднати емоційне злиття з професійною реалізацією?

Окрему увагу заслуговує образ Сніжинки — жінки-символу чистоти, абсолюту, жертви заради мистецтва. Через неї Винниченко проговорює ідеї про те, що справжнє мистецтво — вічне, холодне, високе, і не потребує компромісів. Це контрапункт до Рити, пристрасної, земної, живої жінки, та до Корнія, розірваного між двома світами.

Отже, п'єса «Чорна Пантера і Білий Медвідь» — результат глибокого філософського й емоційного досвіду Винниченка. Це твір, написаний у стані внутрішнього напруження, в період еміграції, на зламі світоглядних позицій. Його драматургія виростає не лише з літературного таланту, а з особистого болю, пошуку правди і прагнення зрозуміти: що є вища цінність — любов, мистецтво чи внутрішня свобода?

Що стосується художнього втілення п'єси «Чорна Пантера і Білий Медвідь», то перше сценічне втілення приналежить театральному сезону 1917 року в «Молодому театрі» Леся Курбаса, саме цей сезон він, за участю режисера-постановника Гната Юри, відкриває постановкою драми «Чорна Пантера і Білий Медвідь». Це було перше сценічне втілення п'єси, яке поєднувало експресіоністичні елементи з психологічною драмою. Декорації були умовними, що дозволяло акцентувати увагу на внутрішніх конфліктах персонажів.

Алла Бабенко також поставила 21 жовтня 1992 р. п'єсу «Чорна Пантера і Білий Медвідь» на сцені Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка. Ролі виконували провідні артисти театру: Білий Медвідь (Корній) - Ю. Головін, Чорна Пантера (Рита) - І. Кобзар, Сніжинка - Л. Платонова, Мулен - П. Рачинський. Художник вистави - Т. Медвідь. Сцену було оформлено розташованими по колу величезними рамами,

які були для акторів і вікнами, і дверима. Це дало можливість художниці Л. Боярській створити динамічну сценографію.

Також сценічне втілення п'єси належить Хмельницькому обласному українському музично-драматичному театрі імені Михайла Старицького. 11 серпня 2022 року відбулася прем'єра вистави «Рита» за мотивами драматургічного твору «Чорна Пантера і Білий Медвідь». Режисерка: Дарка Пасічник. Це була перша офіційна постановка п'єси в Україні після прем'єри 1917 року.

4 жовтня 2021 року постановка незалежного проєкту «Театральна біржа» у місті Миколаїв. XII відкритий театральний фестиваль-конкурс «Homo ludens». Особливості: Вистава досліджувала межу між творчістю та реаліями життя, акцентуючи на внутрішніх конфліктах митця.

Екранізація «Чорна Пантера і Білий Медвідь» (Україна, 1990). Режисер: Олег Бійма. Головні ролі: Рита — Ірина Дорошенко, Корній — Сергій Кучеренко, Сніжинка — Людмила Смородіна. Особливості: Телевізійна екранізація, яка глибоко передає внутрішні конфлікти героїв та моральні дилеми, що стоять перед ними.

1.3. Розбір основних подій згідно розвитку сюжету

П'єса складається із 4 дій, які розгортаються в Парижі, в сім'ї Корнія і Рити Каневичей. Це історія молодого сім'ї: невизнаного художника і його дружини. Вони потрапляють в складну ситуацію — їхній маленький син Лесик захворів, тому його необхідно вивезти з Парижу. Однак Корній відмовляється їхати, бо прагне завершити своє полотно. Він вважає, що родина повинна підтримувати його творчість, навіть ціною власного життя. Рита, відчуючи безвихідь, залишає Корнія, й проводить 3 дні з Муленом. В кабаре випадково зустрічаються Рита, Корній і їхні товариші, Мулен та Рита грають в карти, згодом до них приєднується Корній і ставить весь квит на полотно, за умови виграшу Корнія-Пантера залишається вільною. Корній виграє гру і вони з Ритою разом повертаються додому. Сніжинка та Янсон пропонують допомогу: позичити

гроші, щоб Рита могла виїхати з Лесиком на лікування, але з умовою, що Корній залишиться у Парижі. Подружжя не погоджуються на такі умови. Корній пропонує Риті пожертвувати собою, віддавшись Мулену заради грошей на порятунок дитини. Це викликає глибокий моральний конфлікт. Лесик помирає. Рита, не бажаючи втратити сім'ю, погоджується залишитися з Корнієм і дозволяє йому завершити картину. Однак вона глибоко страждає від втрати сина та зневаги чоловіка. У фіналі Рита дає Корнію сонні краплі і знищує полотно. Цей акт символізує її протест проти егоїзму митця та його байдужості до родини. П'єса завершується трагедією: втратою дитини, зруйнованим шлюбом і знищеним твором мистецтва. Вся родина помирає-вони всі троє – одно.

РОЗДІЛ 2

«МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СЦЕНІЧНИМ ОБРАЗОМ»

2.1 Характеристика та аналіз образу Сніжинки: психологічний портрет та мотивації

«В дверях на веранду з'являється Сніжинка. Вона гарна, ясно-біла, вся пухка і жвава, з яскраво-червоними губами. Рухи повільні і граціозні, як лет сніжинок, вбрана з тонким і вишуканим смаком, любить собою й відчуває владу своєї краси і привабливості...» - В. К. Винниченко [1, с.1]

Ця перша авторська ремарка — ключ до образу Сніжинки: вона — не просто жінка, вона явище. Її зовнішність — метафора холодної, чистої естетики, яка викликає захоплення, але одночасно тримає дистанцію. Сніжинка — уособлення мистецтва, краси й вічного натхнення.

Сніжинка — молода жінка, віком 28 років, що мешкає у Парижі, місті, яке втілює мистецький пошук, свободу, естетику, інтелектуальний виклик. Париж — не лише географія її життя, а й простір духовного вибору: це не місце сімейного затишку, а місто, де живе думка, мистецтво і боротьба за стиль. Народилась у 1883 році, у Парижі. Батько — емігрант з України, професор естетики в університеті, людина глибокої культури, який захоплювався філософією Шопенгауера і ідеями символістів. Його мова була завжди стриманою, чіткою, іноді філософською, навіть у розмовах із донькою. Мати — французенка, колишня оперна співачка, яка залишила сцену після народження дочки. Вона була витончена, елегантна і багато часу проводила з донькою: читала книжки, грали на фортепіано, вчила правилам етикету, виховувала внутрішній індивідуальний стиль та манери. Вони разом гуляли містом, відвідуючи виставки, музеї та галереї. Сніжинка зростала серед книг, музики, фортепіано і культурних бесід батьків у світському суспільстві. Її дитинство було холодним — не через клімат, а через стриману емоційність батьків. Її не пестили, не цілували — але плекали її розум, талант, красу та манери. У їхньому домі не було криків, не було сміху — лише спокій, повага до мистецтва і повна

відсутність тілесної теплоти. Увечері вони слухали класику: Баха, Вагнера, Дебюссі. Обіди проходили мовчки, за світлом свічок, де кожен сидів на своєму місці й ніхто не ставив зайвих питань. У 16 років вона вступила до Академії мистецтв у Парижі, де вивчала живопис, скульптуру та історію театру. В юності захоплюється театром Но, античною драматургією, Едгаром По і німецькими романтиками. По закінченню Академії мистецтв є «музою» для артистів, митців, художників. Віддана красі, мистецтву і вічності. Коли Сніжинці було 21 рік батьки померли. Батько скінчався від серцевого приступу, а мати від хвороби.

Постійне естетичне виховання зробило її досконалою в смаку, але й приречено на перфекціонізм. Її навчили, що краса — найвища цінність, і тому вона не терпить буденності, посередності, побуту. Звідси — її відторгнення родинних ролей, як-от материнства чи шлюбу.

Відсутність тілесної любові — батьки не обіймали її, не цілували, не називали пестливими іменами. Це сформувало афективний дефіцит, який компенсується через спрагу бути обожнюваною, ідеалізованою, музою — але не коханою в побутовому сенсі.

Неможливість проявляти агресію чи емоції подібні побуту, спрощені, поверхневі - призвела до того, що все вона переживала всередині. Вона не свариться, не кричить — вона мовчки віддаляється. Її холод — це захист. Це спосіб зберігати владу й уникати болю.

Навчання в інтелектуальному середовищі зробило її дуже свідомою, але емоційно крихкою. Вона наче кристал — чітка, тонка, прекрасна — і дуже ламка. Тому не витримує, коли Корній іде не за ідеалом, а за обов'язком. Вона хоче бути вічною — не буденною.

Попри свою холодність, гостроту і зовнішню стриманість, Сніжинка глибоко і щиро кохає Корнія. Її любов не схожа на побутову ніжність чи материнське тепло — це високе, складне, духовно-інтелектуальне почуття, в якому немає місця буденності. Вона не мріє про спільний дім, родину чи дітей — навпаки, вважає це згубним для митця. Її любов — це служіння творчості Корнія, його таланту, його духу. Сніжинка прагне бути поруч з Корнієм як муза

— не поверхнева, а справжня — та, що живе між рядками, між мазками пензля, між моментами натхнення. Її любов — у тому, щоб надихати, підтримувати, не дозволити Корнію опуститися до рівня буденності і спрощеності. Вона — як міст(зв'язок) між ним і його творчістю, символ чистоти й високого мистецтва, що веде його до найвищих вершин. Сніжинка розуміє, що митець, аби залишатися митцем, не має занурюватися в повсякденність. І вона готова бути тією, хто захищає його світло, навіть ціною відмови від власного щастя або розуміння з його боку. Її любов — це жертва заради ідеалу, заради вічності.

Сніжинка — людина холодного темпераменту, інтелектуального типу, зі стриманою, контрольованою емоційністю. Вона не дозволяє собі емоційних зривів, не проявляє ніжності відкрито, не вміє бути «побутово теплою». В її світі — краса, гармонія, форма, але не затишок, не спонтанність, не тілесність. Сніжинка не вірить, що мистецтво може вижити у шлюбі, зобов'язаннях, родині. Для неї митець — це хтось, хто має бути вільним від звичайного. І саме тому вона так глибоко і щиро кохає Корнія: не як жінка, яка хоче з ним спільного життя, а як істота, яка хоче бути його музою, джерелом натхнення. Її кохання — вічне, чисте, духовне, без побуту, без прив'язаностей. Вона — це ідея, імпульс до творення, думка.

Сніжинка чесна і відкрита. Вона не приховує своїх думок, не лестить і не грає ролей — усе, що вона говорить, іде від її внутрішньої правди. Вона не боїться здатися жорсткою чи надто прямолінійною, бо вважає правду вищою за комфорт. Її слова часто ранять, але в них немає фальші — лише чесність і вимога до справжності. Вона не визнає компромісів із совістю, мистецтвом і собою. Сніжинка — ідеалістка. Вона вірить у мистецтво як у щось вічне, чисте і вище за матеріальне. Її світогляд побудований на протиставленні мистецтва й побуту. Вона не сприймає ідею, що справжній митець може одночасно бути сім'янином.

Світогляд і цінності:

- Головна цінність — мистецтво, творення, духовна чистота і вічність.
- Її місія — надихати, а не жити звичайним життям.

- Усе земне, зокрема побут, дитина, родинні ролі, — викликає в неї відчуття загрози для творчості.

- Вона не бажає належати нікому — навіть тому, кого кохає, бо її «належність» має бути тільки ідеї, формі, натхненню.

Стосунки з чоловіками:

- З більшістю чоловіків вона поводить себе владно, іронічно, різко. Вона не терпить слабкості, сентиментів, потреби «володіти» нею.

- Її краса — її інструмент. Вона знає, що надихає, і відчуває владу своєї краси і привабливості.

- Лише з Корнієм вона по-справжньому щира, бо бачить у ньому не просто чоловіка — Митця, який гідний бути натхненним.

Мотивації:

1. Жити вічністю, а не моментом. Сніжинка прагне бути «вічним образом».

2. Зберегти ідеального митця. Вона не хоче, щоб Корній став «звичайним чоловіком», зануреним у побут.

3. Втекти від приземленості. Вона боїться стати «однією з», бо це зруйнує її образ. Її місія — бути винятком, символом.

4. Керувати енергією творчості. Через вплив на Корнія вона ніби здійснює акт співавторства. Це єдина форма зв'язку, яка для неї прийнятна.

5. Не допустити зради ідеї. Коли Корній втомлюється і схиляється до буденного, вона бачить це як зраду своїй вірі в нього.

2.2. Образ Сніжинки та її взаємовідносини з іншими персонажами

Образ Сніжинки у п'єсі В. К. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь» - є символом вічності, краси, мистецтва. Вона постає перед нами як справжня, існуюча жінка, а не видуманий образ. Жінка багатогранна, внутрішньо наповнена, елегантна, вірна собі, вона провідник натхнення, вічна муза, яка не просто кохає, а веде за собою у вічний світ мистецтва. Завдяки своїй

контрастності у неї складаються цікаві та яскраво виражені стосунки з іншими персонажами.

Корній Каневич (Білий Медвідь) – художник, митець. Після того, як дізнався про хворобу свого сина Лесика – знаходиться на роздоріжжі вибору між сім'єю і мистецтвом (вивезти родину з Парижу, щоб врятувати сина або закінчити роботу усього свого життя - картину на якій писав свою дружину Риту з Лесиком на руках). Ця внутрішня боротьба Корнія ускладнюється їх стосунками зі Сніжинкою. Він – митець, Вона – муза, символ безперечної відданості мистецтву. Корній гідний і складний персонаж, який опиняється між двома життєвими полюсами: з одного боку — мистецтво і свобода, з іншого — сім'я і відповідальність. Корній не просто творець — він борець за свою творчу ідентичність. Його серце розривається між прагненням до творчої абсолютності і обов'язком перед дружиною Ритою та дитиною. У ньому триває постійний конфлікт між особистим і митцем у ньому: *«Корній. Я мушу щось дати... Я вже мушу! Я не можу дрібничок... От це полотно, я хотів дати щось таке, що мусить... що віки життя мусить пронизати одною ниткою. Розумієте, Сніжинко, провести нитку через усе життя, як бублики нанизати на неї те, що у всіх віках було й буде.»*[1, с. 5]

Корній стоїть на роздоріжжі:

- Мистецтво: Йому потрібне натхнення, тиша, тонке відчуття естетики, звільнення від щоденної рутини.
- Сім'я: Він одружений із Ритою, має сина Лесика. Це його реальність — повсякденна, земна, матеріальна. Але саме ця реальність часто душить його творчу суть. Корній не байдужий до Рити, він визнає її любов і вірність, однак відчуває, що вона тягне його донизу, обмежує, перетворює його з митця на людину з тваринними інстинктами, на «білого ведмедя» — символ побутової прив'язаності.

Сніжинка для Корнія стає джерелом духовного піднесення. Їхній зв'язок — це глибокий емоційно-інтелектуальний контакт. Вони розуміють одне одного не словами, а сенсами. Вони — з одного світу, світу тонких вібрацій, високих

духовних орієнтирів. Між ними — не тілесна пристрасть, а тяжіння душ. Сніжинка бачить у Корнієві митця, генія, творця. Вона кохає його щиро і відверто, як справжня муза для митця, Сніжинка оберігає його від побутових, поверхневих речей: сім'ї, шлюбу, дитини. Вона хоче бачити його вільним, і щоб він повністю присвятив себе мистецтву: *«Послухайте Сніжинки, яка найбільше чула й чує в вас цю красу. Встаньте зараз, сильний, твердий, напишіть листа Риті, й ходім зо мною. Творець мусить бути жорстоким, не всяку жалість треба допускати до себе. Ходім, Медведю!»* [1, с.11]

Ставлення Корнія до Сніжинки складне, глибоке і водночас суперечливе. Він захоплений нею як музою — вона для нього не просто жінка, а втілення натхнення, ідеальної краси, духовної свободи:

«С н і ж и н к а. О? Я гарна? Ви думаєте?

К о р н і й. Дуже гарна. В вас пірнути можна...» [1, с.5]

Вона не вимагає нічого, не тягне в побут, не змушує бути «господарем», чоловіком, батьком. Навпаки — вона відкриває перед ним двері до високого мистецтва, вивільняє його творчу природу. Це не пристрасть у звичному сенсі — це естетичне, майже містичне захоплення: *«Сніжинка: Я не говорю, щоб ви мене любили, щоб до мене йшли. Я хочу бачити вас вільним і гарним. Чуєте?»* [1, с.11]

Проте разом із тим Корній відчуває муки сумління: він пов'язаний із Ритою, із сином Лесиком, із родиною. Його любов до Сніжинки — це ніби втеча у мистецтво, спроба вирватися з тиску побуту. У глибині душі він усвідомлює, що ця любов не може існувати в реальному світі без руйнування інших стосунків. Саме тому його ставлення до Сніжинки завжди поєднане з болем, провинною і сумнівами: *«Корній. Ви думаєте, вона мені простить Лесика? (Чудно посміхається). О, Чорна Пантера за дітей не прощає нікому. А то вже ні... І вона права. Вона права... А я теж правий.. Хто ж винен. Сніжинко? Хто? А, от то і єсть, що хто!»* [1, с.11]

Рита Каневич (Чорна Пантера) — дружина Корнія. Дізнавшись про хворобу сина Лесика змушує Корнія продати нескінчене полотно Мулену і на ці гроші виїхати з Парижу. Корній не погоджується на пропозицію Рити, після чого

вона кидає дитину, сім'ю і йде з дому. Три дні розважається з Муленом по ресторанах і кабаре, сподіваючись таким вчинком викликати ревності у Корнія і відчуття її втрати: *«Рита: Слухай, от тобі заявляю: ти не хочеш піддержувати сім'ї, і я не хочу. Ти живеш для себе, і я буду. Хай Лесик помирає, мені все одно. Я не можу сидіти над ним і дивитись на те, як він гине. Я буду теж жити. Поки ти не згодишся продати картини, ти мене не побачиш в сім'ї. Чуєш?»* [1, с.4]

Взаємовідносини між Сніжинкою та Ритою — непрямі, але напружені. У п'єсі немає відкритих конфронтацій між Ритою та Сніжинкою, вони не сваряться й майже не контактують безпосередньо. Але їхня присутність у житті Корнія створює сильне внутрішнє напруження — боротьбу між двома життєвими шляхами. Сніжинка дивиться на Риту з іронією і, певною мірою, зневагою. Вона не розуміє цієї пристрасті до буденності, побутових обов'язків, до «жіночого щастя». Вона вважає, що сім'я- це дикі, темні інстинкти, це звіряче. Для Сніжинки Рита — це прив'язування митця до земного, до «нижчого», те, що заважає йому творити: *«С н і ж и н к а. За Риту я нічого не можу сказати. Я її не розумію...»* [1, с.11]

Рита ж відчуває присутність Сніжинки як загрозу. Це не просто суперниця, це тінь, холодна і спокуслива, яка віддаляє її чоловіка. Вона, ймовірно, розуміє, що не може дати Корнію того, що дає Сніжинка — творчої свободи. І від того її біль лише зростає: *«Рита. Всякій проститутці сім'я гідка... Ну, добре!.. (Біжить до стіни, здійсмає пальто, капелюх, одягається). Тебе душить сім'я? Тобі дорожше полотно і Сніжинка? Так?»*[1, с.4]

Отже, стосунки Рити й Сніжинки — це протистояння двох світів: тілесного і духовного, щирої дружини й натхненної музи, життя і мистецтва. Вони не ведуть боротьби відкрито — їхнє протистояння втілюється в боротьбі самого Корнія, якого вони обидві по-своєму кохають.

«У драмі накреслюється ще один ракурс протистояння, – протистояння двох «пантер»: «Чорної» і «Білої», що навіює ще глибші асоціації, закладені в цих давніх символічних кодах.» [6, с.117]

Мулен – знаменитий критик. Товариш сім'ї Каневичей. Типовий представник мистецької богеми, інтелектуал, скептик, іронік. Його постать у п'єсі — спостерігач, коментатор, але не учасник глибоких людських драм. Він бачить людей наскрізь, не ідеалізує, не романтизує нікого, навіть себе. Мулен із задоволенням кидає саркастичні репліки й коментує поведінку інших, тримаючись осторонь емоційних потрясінь. Взаємовідносини Мулена і Сніжинки - це гра, сповнена іронії та холодної симпатії. Вони не є коханцями, не мають щирої дружби, однак їхній зв'язок важко назвати поверхневим — він складний, амбівалентний і побудований на взаємному розумінні та дистанції:

«С н і ж и н к а. Сніжинка буде задоволена щастям свого ближнього.

М у л е н. Який зветься Білим Медведем?

С н і ж и н к а. Фі, mon cher , ви маєте поганий смак ставити крапки над "і".»[1, с.2]

Мулен визнає красу, естетику, холодну витонченість Сніжинки. Можливо, він її навіть частково захоплено зневажає: як красиву, але недоступну загадку: *«М у л е н. Мадемуазель Сніжинка сьогодні холодна й гостра, як в тундрах Сибіру.»[1, с.2]* Сама Сніжинка ставиться до Мулена з м'якою зверхністю. Вона визнає його інтелект, розуміє його роль у мистецькому колі, але не сприймає його як чоловіка чи співрозмовника, якого могла б щиро любити. Вона надто цілісна у своїй пристрасі до мистецтва і надто захоплена Корнієм, щоби бачити в Мулені щось більше, ніж звичайного критика у мистецькому процесі, який працює не заради вічного і краси, а заради грошей і спрощених, вульгарних задоволень : *«Сніжинка. Хоч ви й багато пишете про красу, любов і таке інше, а їх не знаєте. Пляшка вина, добрий ростбіф і пікантна проститутка — от вся ваша краса.»[1, с.2]*

Вона відчуває, що Мулен не має пристрасі — отже, не має сили. У розмовах між ними часто присутні іронія, легкий флірт, але без еротичного підтексту. Це флірт інтелекту, обмін поглядами, оцінками, естетичними судженнями: *«С н і ж и н к а (з легкою посмішкою слідує за Муленом. Потім*

входить з ним в ательє й питає). Месьє, певно, хоче спитати madame, як вона відноситься до теорії мистецтва Гюйо? (Лукаво посміхається).

М у л е н (сміючись). Мадемуазель Сніжинка чудесно вміє проходити до самого дна душі людини. Ви якраз вгадали моє таємне бажання.» [1, с. 1]

Отже, їхні стосунки — це контакт двох самотніх, холодних людей, які не шукають один в одному тепла, а лише тонкої естетичної присутності.

Стосунки Янсона і Сніжинки у п'єсі Володимира Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь» — це приклад односпрямованого почуття, де один глибоко захоплений, а інший — користується цим захопленням у власних цілях. Янсон — сліпий виконавець, Сніжинка — холодна муза, яка не має до нього ані кохання, ані поваги, лише утилітарний інтерес. Янсон закоханий у Сніжинку. Його захоплення не критичне і не глибоко осмислене — це скоріше емоційна одержимість її зовнішністю, стилем, її загадковістю. Він бачить у ній витвір мистецтва, але не розуміє її як справжню жінку чи інтелектуального рівного партнера. Це почуття сліпе й безпомічне — він готовий догоджати, виконувати доручення, бути поруч, аби тільки лишитися в орбіті її блиску: *« С н і ж и н к а. Янсоне, ви розумієте красу?*

Я н с о н (спокійно, флегматично). Розумію. Сніжинка. Станьте на вікно і стрибайте вниз.

Янсон, тильно подивившись на неї, мовчки бере стілець, підставляє й вилазить.» [1, с. 2]

Сніжинка ж ставиться до Янсона з холодною практичністю. Вона прекрасно усвідомлює його почуття, але не відчуває до нього жодного емоційного потягу. В її очах Янсон — це «технічний ресурс», який може бути корисний для її мистецьких чи соціальних цілей. Вона не грає з ним жорстоко, але й не приховує свого байдужого ставлення. Вона не принижує його — просто дистанційно використовує. Янсон не розуміє справжньої сутності Сніжинки. Він не здатен досягнути її як символ мистецтва, як силу, що надихає, але не належить нікому. Він хоче зробити її «своєю», але вона — не з тих, кого можна мати. Вона не для побуту, не для пристрасті, не для звичних людських ролей. Саме тому Сніжинка

вважає його нижчим за себе: він не розуміє краси, тобто не розуміє її справжнього сенсу й призначення: *«Сніжинка. Янсоне, платіть, ходімте! (Хутко виходить.)»* [1, с.7]

Їхні стосунки — це протиставлення служіння мистецтву і служіння людині. Янсон хоче близькості, тепла, навіть володіння. Сніжинка ж — абсолютна відмова від буденності, її не цікавлять людські прив'язаності, окрім тієї, що веде до натхнення. Янсон ніколи не стане для неї партнером — бо для неї цінністю є не любов як побут, а любов як політ.

Сніжинка, Мігелес, Блек, Кардинал, Сафо, Лемоньє, Мімі та Штіф — це світські люди, яких об'єднує любов до мистецтва. Вони всі належать до паризької богеми, часто разом відвідують виставки, галереї, творчі вечори та світські заходи. У цьому колі панує атмосфера свободи, краси та естетики, де кожен шукає натхнення і визнання.

2.3. Робота над характером та характерністю

Характер - сукупність психофізичних якостей героя. Робота над характером і характерністю у втіленні сценічного образу — одна з найважливіших складових професії актора. Це глибинний процес, у якому актор шукає правду свого персонажа, намагаючись не просто зіграти роль, а відчуті і прожити її. Характерність дозволяє створити унікальний сценічний образ — з особливостями мислення, поведінки, пластики, голосу та ритму. Вона формує органіку актора, завдяки якій він не грає, а живе на сцені. Щоб образ був переконливим, кожна його риса повинна бути драматургічно обґрунтованою й внутрішньо виправданою.

Актор починає з аналізу тексту, але справжнє розуміння персонажа відбувається тоді, коли стане зрозумілим світогляд, спосіб мислення, внутрішні монологи, сховані думки персонажу, а в подальшому через тілесне, емоційне і голосове втілення. Створюючи характер, актор шукає не шаблон, а істину — через внутрішнє «Я», через особистий досвід, чутливість і спостережливість. Завдяки цьому виникає глибокий контакт із глядачем, з'являється можливість

викликати співпереживання, розкривати сенси, змушувати замислитися. Це не просто технічне завдання — це внутрішня праця, яка вимагає щирості, глибини і постійного розвитку.

Сніжинка — це жінка з глибоким внутрішнім стержнем, що несе в собі справжність, ясність та чесність у кожному слові й рішенні. Її характер — це цілісна природа особистості, яка не грає ролей, не приховує своїх переконань і не боїться бути собою. Сніжинка говорить прямо — іноді боляче, іноді незвично, але завжди правдиво. Вона не підлаштовується під чужі очікування, не вдає зручності чи ніжності там, де їх немає, бо її чесність — це форма поваги до себе й інших. Володіє сильною інтуїцією — вона бачить суть людей, відчуває фальш і ніколи не терпить її поруч. Її внутрішня свобода не демонстративна, а глибока — вона живе за своїми переконаннями. Сила Сніжинки — у здатності надихати, пробуджувати в людині справжнє, навіть якщо для цього потрібно зруйнувати ілюзії. Вона не протистоїть життю, а трансформує його в мистецтво. Її життя — це служіння вищому, і саме ця ціль надає їй сили залишатися цілісною у складних стосунках і виборах.

Сніжинка сама є опорою для себе. В її характері немає показної незалежності, але є тиха, глибока впевненість у власному шляху. Саме це робить її здатною кохати по-справжньому — не володіти, а підтримувати; не зупиняти, а надихати на рух; не просити любові, а бути її джерелом.

Працюючи над роллю Сніжинки, я перш за все зосередилась на глибокому внутрішньому аналізі персонажа. Сприймаючи Сніжинку як глибоко щиру, справжню і чесну натуру, яка живе за внутрішнім законом краси та правди. Поставивши собі запитання: «У чому її правда? Що рухає нею? Чому вона такою є?» — я відповідала на них не зовні, а через особисте проживання і внутрішній досвід. Характерність Сніжинки вирізняється стриманістю, витонченістю та внутрішньою гідністю, що створює враження крижаної оболонки навколо неї. Її хода — повільна, плавна, точна — передає впевненість і глибоку зосередженість. Вона говорить чітко й виважено, з паузами, зберігаючи контроль над кожним словом але іноді дозволяє собі емоційну вразливість, яку намагається стримати.

Її погляд сповнений інтелектуальної концентрації та біль, який вона майстерно ховає. Усміхається Сніжинка із легким відтінком іронії замість щирої радості. Її жести завжди стримані, точні й економні — жодного зайвого руху, як і в її пластичній виразності. У зовнішньому вигляді панує вишукана простота, бездоганний стиль і чистота ліній. Погляд Сніжинки спостережливий і проникливий: вона бачить усе. Її присутність у просторі створює відчуття напруги й водночас захоплення, ніби вона тримає все під контролем.

2.4. Надзавдання та наскрізна дія ролі

Лесь Курбас у своєму «Театральному листі» писав: «Актор не піде у клуби і зборища людей шукати матеріалів і тем для своєї творчості. Він не буде шукати типів для зовнішньої імітації. Він піде шукати себе... Він буде виховувати свою вражливість, фантазію, свою творчу потенцію.» [4, с.407].

Вищезгадана цитата дає нам вектор для розкриття внутрішнього «Я» актора і внутрішнього «Я» персонажа. Після визначення з'являється етап роботи актора з надзавданням і наскрізною дією.

Надзавдання: витягнути Корнія з побуту і вести за собою і за мистецтвом.

Наскрізна дія: бути собою — чесною, відкритою, відданою ідеї свободи духу. Бути поруч з Корнієм, вести щирі діалоги про красу, вічність і мистецтво, змушувати Корнія зробити вибір на користь мистецтва. Постійно відстоювати внутрішню гідність, власні цінності й право на життя, не зраджуючи власній природі. Шукати гармонію між красою зовнішньою та глибиною внутрішньою.

Зерно ролі: змія, яка обплітає свою жертву.

РОЗДІЛ 3

«СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ»

3.1. Використання виразних засобів для становлення сценічного образу (голосова та пластична характеристики, темпоритм ролі)

Виразні засоби актора — голос, пластика, темпоритм — є фундаментальним інструментарієм для створення повноцінного й правдивого сценічного образу. Саме завдяки їм актор здатен вийти за межі тексту, передати глядачеві глибину емоцій, внутрішній світ героя, його конфлікти, прагнення та мотивації.

Голос — це не лише засіб передачі реплік. Його інтонація, сила, тембр, паузи, дихання — усе це формує атмосферу персонажа. Правильно вибудована голосова партитура дозволяє глядачеві відчувати настрій героя, зрозуміти його стан навіть без слів. Для кожного образу актор обирає унікальну голосову фарбу — від м'якої, спокійної до нервової, ламкої чи владної. Безперечно вищезгадані елементи повинно бути підпорядковано системі світогляду та внутрішніх думок персонажу. Сніжинка говорить м'яко, стримано, з ледь помітною іронією або холодною інтонаційною дистанцією. Її голос — це не підвищені тони чи емоційна різкість, а глибока впевненість і природна елегантність. Артикуляція чітка, інтонації — точні, урівноважені. У важливих сценах її голос здатен раптово звучати глухо чи надто тихо — як знак внутрішнього болю або напруги, яка не вихлюпується назовні.

Пластика — мова тіла, жесту, погляду, навіть тиші. Саме у пластиці найчастіше виявляється несвідоме — те, що персонаж приховує словами. Виразна постава, динаміка руху, темп ходи, положення рук — усе це повинно відповідати характеру й внутрішньому стану персонажа. Завдяки пластиці глядач не лише "чує", а й "бачить" внутрішній світ героя. Рухи Сніжинки — легкі, плавні, витончені. Вона ніколи не квапиться, кожен крок — мов частина хореографії. Її жести — економні, цілеспрямовані, ніби відшліфовані. Сніжинка тримає дистанцію, не наближається емоційно й фізично без потреби.

Темпоритм — ще один потужний інструмент формування сценічної правди. У кожного персонажа свій темп і ритм існування: хтось метушливий, емоційний, а хтось повільний, урівноважений. Саме темпо-ритм визначає динаміку сцен, їх напругу або спокій, контрасти між персонажами. Актор, працюючи над темпоритмом, створює "музику" своєї ролі — невидиму, але дуже відчутну. Сніжинка живе в іншому ритмі — вона сповільнена в доброму сенсі, незалежна від метушні інших персонажів. Її темпоритм — плавний, розмірений, внутрішньо гармонійний. У конфліктних сценах темп пришвидшується не через метушливість, а через енергію впливу.

Сніжинка — не просто персонаж, вона ідейна протиположність всьому «побутовому», буденному, земному. Вона — символічна фігура, носій вищого сенсу: мистецтва, чистоти, ідеальної любові. Як акторка, я повинна тримати в собі цей образ — бути живою метафорою. Поява Сніжинки завжди має впливати — як холодний подих натхнення або вітру, що змінює напрям думки героя.

3.2. Грим, костюм та реквізит

Виходячи з вікових даних персонажу: Сніжинка - жінка 28ти років, отже слід зробити грим молодого обличчя, щоб приховати природні недоліки і підкреслити виразні риси обличчя. Молоде здорове обличчя відрізняється гладкою, пружною, добре натягнутою шкірою, без обвислих складок - ознак старіння. Для загального тону обираємо тон № 1 і 2 - при змішуванні їх вийде колір здорової шкіри. Рум'яна для гриму молодого обличчя накладаємо з м'якими переходами від більш яскравих фарб до світлих, поступово стушовуючи їх із загальним тоном. Нанесення рум'ян залежить від овалу обличчя в даному випадку форма обличчя - овальна, отже рум'яна наносимо на скроневу западину, підбровний простір, вилицеву опуклість та центральну частину щоки.

Далі працюємо над гримом деталей обличчя: чола, брів, очей, носа, губ, щік, підборіддя з урахуванням індивідуальних особливостей. Працюючи з широким чолом треба візуально його звужити, для того щоб притриматись правильних пропорцій обличчя. Для звуження поверхні чола затемнюємо

темнішою по відношенню до загального тону, фарбою. Покриваємо скроневі западини коричневою фарбою + бакан.

Брови грають головну роль у рівновазі обличчя. Вони здатні підкреслити красу очей, їх привабливість. Корекцію брів робимо виходячи з природньої форми брови «будиночком». Коричневим олівцем для брів підкреслюємо форму з припіднятим куточком, заповнюємо тіло брові, а в частині голівки розтушовуємо олівець, щоб брови не здавались графічними. Мімічна композиція персонажа «радість», отже брови при легкому скороченні лобового м'яза мають дещо вигнутий вид.

Для оформлення голубих очей мигдалевидної форми і за характером нормально посаджених обираємо техніку «smokey eyes», яка допоможе підкреслити виразність очей. Плоскою кистю для макіяжу зробимо “підкладку” для смокі, використовуючи найтемніший колір тіней з обраної палітри. Наносимо його на всю повіку. Використовуємо м'яку кисть для ретельного розтушування тону, щоб не залишалось різких ліній. Потім вибираємо більш світлий відтінок цієї ж гамі тіней і проходимо пензлем по межах темного тону. Далі переходимо до оформлення нижньої повіки: маленькою кутовою кистю для підводки наносимо ті ж темні тіні вздовж нижньої лінії вій, які наносили на повіку. Розтушовуємо краї пухнастою кистю. В кінці «втягуємо» форму смокі за допомогою світлого відтінку, тушуючи верхні і нижні межі тіней. По краям очей малюємо ледь помітні мімічні зморшки.

Корекція носу буде полягати в тому, щоб за допомогою фарб випрямити спинку носа. Для цього обмежуємо її з двох сторін двома паралельними пунктирними лініями, кольором бакан або бакан+коричнева фарба. Кирпатий ніс робимо шляхом затушовування нижньої області, затемнення перенісся, а також, ставимо білک на кінчику носа.

Губи формою «бант» оформлюємо червоною помадою. Для цього підготуємо ідеальну основу за допомогою праймера для губ, малюємо контур: губи потрібно трохи припудрити, потім нанести олівець червоного кольору – спочатку в центрі верхньої губи, потім у куточках губ, роблячи їх трохи

піднятими, передаючи таким чином мимичну композицію «радість». Після з'єднуємо намічені ділянки безперервною лінією по контуру губ. Заштриховуємо олівцем від контурних ліній до центру. Наносимо помаду пензлем для губ. Соковитості губам додаємо невелику кількість яскраво-червоного або прозорого блиску в центральній частині губ.

При гримуванні щік затемнюємо підвиличну западину, передаючи таким чином запалість щік, використовуємо коричневу фарбу або коричневий бронзатор. Виступаючу частину виличної дуги висвітлюємо більш світлою по відношенню до основного тону фарбою. Для молодого віку, тіні робимо за допомогою невеликої кількості червоної фарби, але підкреслюємо і зрілість жінки за допомогою коричневої, краї граней обережно розтушовуємо.

Підборіддя загострюємо затемнивши його з двох сторін темною фарбою або коричневим бронзатором.

При овальному обличчі світло-бежеву крем-пудру або рідку пудру накладаємо рівним, тонким шаром на все обличчя. На щоках у напрямку до скронь робимо вузьку смужку більш темного тону. Додаємо трохи рум'ян. Темний шар повинен підходити високо до очей. Брови робимо вигнутими, і з максимальним вигином над серединою ока, вії і тіні повік підфарбовуємо таким чином, щоб акцент був на зовнішніх кутках очей, ближче до скронь. Губи фарбуємо за їх формою, закруглюючи трохи нижню губу і підіймаючи куточки губ.

При роботі над втіленням сценічного образу персонажа Сніжинка ми зацентували увагу на зачісці та костюмі, при роботі з гримом дотримувались концепції відображення легкості зовнішніх характеристик персонажу Сніжинка. На противагу цьому, акторка Олімпія Добровольська у ролі Сніжинки у виставі «Чорна Пантера і Білий Медвідь» в «Молодому театрі» Леся Курбаса, зробила акцент саме на втіленні гриму. Тому у виставі ми бачимо акторку, яка загримована за методом «Грим у кіно 20ст», такий грим характерний до року постановки вистави 1917р. Грімер, який працював з Олімпією Добровольської виділив обличчя акторки так, щоб воно не перетворювалося на білу пляму, а було

акцентним і характерним. Саме тому відобразив виразні брови та губи чорним кольором, зробив акцент на скронях та формі обличчя, а очі показав сумними і закоханими, виділив їх також чорною фарбою, тим самим передав томний, втомлений погляд.

У 1й дії для образу Сніжинки, зачіску обрали під назвою «Холодна хвиля». Дана зачіска володіє особливим шармом. Вигини плавно перетікають один в одного і гармонійно лягають на «полотно» волосся. Завитки виконуються у формі латинської букви S. Подібну зачіску відносять до стилю «Чикаго», який відрізняється екстравагантними і сміливими образами. До зачіски додали аксесуар білу шпильку у формі квітки. Щоб не відволікати увагу глядача блискучими та масивними прикрасами, обрали срібні сережки і кулон в формі серця. Костюм для персонажу Сніжинка підібрали такий: біла шовкова сукня, чорні туфлі на каблуку 4см.

У 2й дії для втілення зовнішнього образу Сніжинки обрали укладання волосся методом «хвиля», вищезгаданий грим і костюм: довга бордова сукня на лямках, рукавички. Аксесуари: срібні сережки, кулон у формі серця і срібний браслет. Взуття: чорні туфлі на каблуку 4см. Реквізит: келих білого вина.
(додаток)

У 3й дії Сніжинка постає перед нами у костюмі та гримі з 1ї дії, а зачіска залишається як у 2й дії.

У 4й дії для втілення образу обрали зачіску «пучок», грим та аксесуари як у попередніх діях, костюм: чорна сукня з довгими рукавами і гудзиками у зоні декольте, взуття: чорні туфлі на каблуку 4см.

ВИСНОВКИ

Завершуючи своє дослідження, я можу з упевненістю сказати, що драматургічний твір В.К. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь» збереже свою актуальність і в сучасному світі, порушуючи проблеми: балансу між внутрішнім світом людини і зовнішніми обставинами, складність людських стосунків, крихкість психологічної гармонії, і важливість свободи вибору, протистояння сім'ї та «вільного» мистецтва. П'єса дає можливість сучасному глядачеві зануритися у власні переживання, задуматися над справжніми причинами емоційних колапсів, духовного призначення митця і руйнування стосунків.

У межах дослідження я розглянула драматургічну основу твору, аналіз літературно-художнього джерела, життєвий і творчий шлях автора, методи роботи над сценічним образом, втілення сценічного образу за допомогою виразних засобів, дослідила кожен етап роботи над роллю, починаючи з аналізу драматургічної основи, закінчуючи втіленням сценічного образу на сцені учбового театру ХДАК. У практичній частині роботи ми пройшли всі етапи роботи над роллю: від першого читання тексту до глибинної роботи з надзавданням і наскрізною дією. Особливу увагу приділили репетиційному процесу, в якому шукали баланс між внутрішнім наповненням сцени та зовнішніми виразними засобами. Через глибоке дослідження ролі, етюди та пластичні пошуки вдалося знайти сценічну правду персонажа. Сніжинка постає на сцені не як вигадана постать, а як жива людина з глибоким внутрішнім конфліктом.

Завдяки комплексному підходу до роботи над образом, вдалося розкрити багатшаровість образу Сніжинки. Через цей образ ми досліджуємо також соціальні й гендерні питання, які були актуальними у добу Винниченка й залишаються важливими сьогодні. Сніжинка — це виклик і акторові, і глядачеві. Вона змушує думати, співпереживати, розуміти межі між ідеалом і реальністю. У виставі вона стає контрапунктом до образів Корнія і Рити, що дозволяє поглибити конфлікт і драматургічну напругу.

Цей образ вимагає тонкої роботи зі схованими думками, точного відчуття ритму, пауз, пластики й голосу. Робота над ним стала важливим етапом акторського становлення і професійного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Чорна Пантера та Білий Ведмідь» - В.К. Винниченко URL <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=428>
2. Аналіз драми В. Винниченка URL <https://studfile.net/preview/10628627/page:8/>
3. Історія української літератури ХХ століття: 1900–1945", автор: Володимир Моренець (або за редакцією В. Дончика). С 251-262
4. Коник Д. С. Роль-персонаж та роль-герой як складові майстерності актора при роботі над студентською виставою. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 1. С. 405–410.
5. Принципи модернізму в прозі та драматургії В.К. Винниченка на прикладах творів "Записки до Кирпатого", "Чорна Пантера та Білий Ведмідь". Модернізм. URL <https://studfile.net/preview/9998136/page:3/>
6. С. В. Уманець, В. А. Просалова Проблема творчої реалізації митця у драмі Володимира Винниченка «Чорна Пантера та Білий Ведмідь» С.114 – 117
7. Стадніченко Н.В. Грим: Методичні рекомендації для студентів спеціальності «Театральне мистецтво». – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. - 23-27 с.
8. Чорна пантера та Білий ведмідь (фільм) URL [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%B4%D1%8C_\(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%B4%D1%8C_(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC))
9. Кошелева А., Єфименко Л. М. Функційна роль кольору у драмі «Чорна Пантера і Білий Медвідь» В. Винниченка URL http://ukrlit-2017.blogspot.com/2021/02/blog-post_49.html
10. Бондаренко А. Художнє новомислення п'єси : дар інстинкту і інстинкт дару (В. Винниченко «Чорна Пантера і Білий Медвідь»). *Дивослово*. 2005. № 8. С. 51–53.
11. Свєрбілова Т. Персонажі Винниченкових п'єс – кати чи жертви? *Слово і час*. 1993. № 5. С. 32–40.
12. Зелененька І. А., Ткаченко В. І., Дмитрук Л. І. Психодрама Володимира Винниченка: європеїзм і гендерна чутливість с. 263-271
13. Малютіна Н. Українська драматургія кінця ХІХ-початку ХХ ст. : аспекти родо-жанрової динаміки : монографія. Одеса : Астропринт, 2006. 352 с.
14. Барнич М. Акторська психотехніка відтворення поведінки персонажа. *Культура і мистецтво у сучасному світі : Наукові записки Київського*

національного університету культури і мистецтв. 2013. Вип. 14. С. 136–141.

15. Курбас Лесь. Філософія театру : Харків-Київ : Основи : Олександр Савчук. 2022. 920 с.

ДОДАТКИ

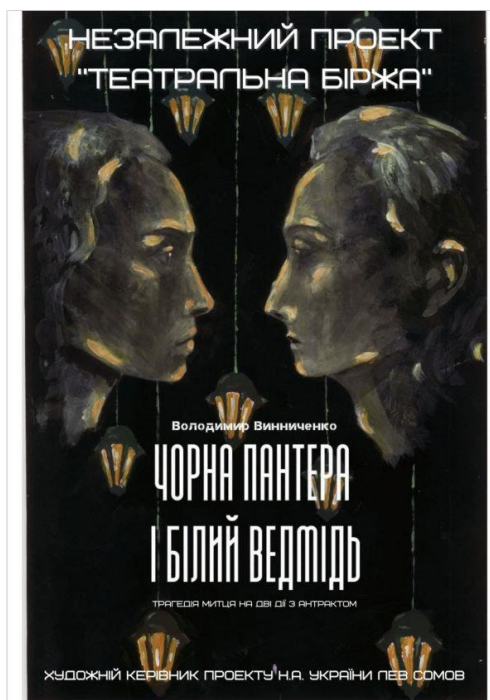
Додаток 1

Афіша дипломної вистави за п'єсою В. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь»

Додаток 2

Незалежний проєкт «Театральна біржа» афіша до вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь»

Додаток 3

Кінофільм «Чорна Пантера та білий Ведмідь». Кінокомпанія «Укртелефільм». Режисер Олег Бійма. Гример Л. Смія. Актриса Людмила Смородіна у ролі Сніжинки.

Додаток 4

Фото з дипломної вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь» 1 дія

Додаток 5

Фото з дипломної вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь» 2 дія

Додаток 6

Фото з дипломної вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь» 2 дія

Корній і Сніжинка

Рита і Сніжинка

Додаток 7

Костюм, грим та реквізит Сніжинки у 2й дії

Додаток 8

Фото з репетиційного періоду дипломної вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь» 2 дія

Додаток 9
Фото з дипломної вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь» 3 дія

Додаток 10

Фото з дипломної вистави «Чорна Пантера і Білий Медвідь» 4 дія

Додаток 11

Костюм та грим Сніжинки у 4й дії

Додаток 12

Ескіз гриму

